

Hr Rein Lang  
Justiitsministeerium  
info@just.ee

Teie: 29.10.2010 a nr 10.2-1/13271

Meie: 09.11.2010

**Arvamuse avaldamine võlaõigusseaduse, sotsiaalmaksuseaduse ja mittetulundusühingute seaduse muutmise seaduse eelnõu kohta**

Austatud justiitsminister

Eesti Noorteühenduste Liit (ENL) tänab Teid kirja eest, milles palute avaldada arvamust pealkirjas mainitud eelnõu kohta.

ENL avaldab imestust 01. juulist 2010 kehtima hakanud perekonnaseaduse redaktsiooni üle, mille kohaselt saavad alla 18aastased isikud juriidiliste isikutega (sh mittetulundusühingutega) liituda vaid kohtu loal. ENL on seisukohal, et kehtiv kord piirab meie hinnangul oluliselt alaealiste ühinemisvabadust ning ei ole kooskõlas põhiseaduse ega ÜRO Lapse õiguste konventsiooni mõttega. ENL ei olnud varem teadlik taolise piirangu laienemisest mittetulundusühingute liikmeks astumisel. Samuti juhime Teie tähelepanu sellele, et oma 21.06.2010.a vastuskirjas nr 10.1-22/8218 ENLi selgitustaotlusele ei selgitanud Te 01.07.2010 jõustunud muudatust, millega kohtu loa taotlemine alaealise mittetulundusühingu liikmeks astumisel vajalikuks osutus. Seega lähtusid meie poolt Teile 30. augustil 2010 esitatud ettepanekud mittetulundusühingute seaduse muutmiseks teabest, mida Te meile oma vastuses selgitustaotlusele edastasite.

ENL tunnustab Justiitsministeeriumit kiire tegutsemise ning seaduseelnõu, mille üheks eesmärgiks on alaealiste mittetulundusühingute liikmeks astumisega seonduva õigusliku regulatsiooni muutmise, väljatöötamise eest. Siiski oleme seisukohal, et antud eelnõu tegeleb vaid nõ "tulekahju kustutamisega", kuid ei paku lahendust ühelegi probleemile, milles osutasime Teile 30.08.2010 saadetud kirjas.

ENL on jätkuvalt seisukohal, et mittetulundusühingute liikmeks olekuga kaasnedavad kohustused ei ole piisavaks põhjuseks piirata alaealiste ühinemisvabadust ning iseotsustusõigust. Mittetulundusühingute seaduse § 12 lg 4 sätestab, et liikmete varalised ja muud kohustused mittetulundusühingu suhtes määratakse kindlaks põhikirjaga. Liikmetele võib panna kohustusi ainult põhikirjas ettenähtud korras. Samale põhjendusele tuginedes ka seaduseelnõu seletuskirjas, väites, et taolise võimaluse olemasolu kehtestada MTÜ põhikirjas liikmetele teatud kohustusi, on piisavaks argumendiks, et säilitada MTÜ liikmeks astumisel vanema või eestkostja nõusoleku nõue.

Kirikute ja koguduste seaduse § 12 lg 1 p 11 sätestab analoogse õiguse kehtestada liikmetele kohustusi ka usuliste ühenduste põhikirjas. Vastavalt sama seaduse § 10 lõikele 1 võib iga isik, kes on vähemalt 15-aastane, iseseisvalt astuda koguduse liikmeks või lahkuda kogudusest vastavalt põhikirjas ettenähtud korrale. Seega on seadusandja tahe olnud selge – vähemalt 15-aastane isik on piisava arengutasemega, et otsustada iseseisvalt usuliste ühenduste liikmeks oleku üle. ENL on seisukohal, et praegu kehtiv õiguskord, mis eristab usulisi ühendusi antud küsimuses teistest mittetulundusühingutest, on mittetulundusühingute suhtes diskrimineeriv. Seega kordame oma 30.08.2010 kirjas tehtud ettepanekut muuta mittetulundusühingute seadust nii, et vähemalt 15aastasel alaealisel tekiks võimalus astuda kõikide mittetulundusühingute liikmeks iseseisvalt, ilma

vanema nõusolekuta. Loomulikult peame hädavajalikuks ka hetkel kehtiva regulatsiooni muutmist, et kaotada ära kohtu loa vajalikkus alaealiste mittetulundusühingu liikmeks astumise soovi korral.

Riigikohus on oma 10. mai 1996 a otsuses nr 3-4-1-1-96 märkinud järgmist: "Lapse õiguste konventsiooni artikkel 15 p. 1 sätestab, et osavõtvad riigid tunnustavad lapse õigust ühinemisvabadusele, mis hõlmab ka ühingute asutamisõigust ning vabadust rahumeelseteks kogunemisteks (State Parties recognize the rights of the child to freedom of association and freedom of peaceful assembly). Konventsiooni esimese artikli kohaselt mõistetakse lapsena alla 18-aastast inimest. Konventsiooni kolmanda artikli kohaselt peavad osalisriigid igasuguste lapsi puudutavate küsimuste lahendamisel kohtutes, täidesaatvates või seadusandlikes organites esikohale seadma lapse huvid. Konventsiooniga ühinedes on Eesti tunnustanud laste õigust ühineda ning riigivõimu kohustatust näha selleks oma siseriiklikus seadusandluses ette vastav õiguslik mehhanism."

ENL mõnab, et vastavalt seadusele lasub mittetulundusühingu asutajatel ka teatud vastutus ning mittetulundusühingu asutamine on oma sisult kaalukam tehing kui mittetulundusühingu liikmeks astumine. ÜRO Lapse õiguste konventsiooni artikkel 15 p 2 sätestab, et lapse ühinemisvabaduse võimaldamisel võib teha ainult selliseid seaduses ettenähtud kitsendusi, mis on vajalikud demokraatlikus ühiskonnas riikliku julgeoleku või rahva turvalisuse, avaliku korra (ordre public) ja rahva tervise või kõlbluse kaitseks või teiste inimeste õiguste ja vabaduste kaitseks. ENL on seisukohal, et mittetulundusühingu asutamise puhul on põhjendatud vaid sellise piirangu seadmine, mille kohaselt saab alaealine olla mittetulundusühingu asutajaks vanema või eestkostja nõusolekul. Nimetatud kord kehtis ka enne 01.07.2010. Mittetulundusühingu asutamise puhul alaealise isiku poolt eestkostja ja kohtu nõusoleku olemasolu vajalikkus on võrreldes mittetulundusühingu asutamisega kaasneva vastutuse ning kohustustega ebaproportsionaalne ning laste ühinemisvabadust liigselt piirav.

Austusega,

(allkirjastatud digitaalselt)

Ott Heidmets  
juhatuse esimees

Martti Martinson, [martti@enl.ee](mailto:martti@enl.ee)

Estonian National  
Youth Council

Reg.nr: 80174062

Estonia pst. 5a  
Tallinn 10143

Telefon: 6 616 487

E-post: [enl@enl.ee](mailto:enl@enl.ee)  
<http://www.enl.ee>

Swedbank  
a/a: 221020678903

KOOPIA:

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit  
Riigikogu õiguskomisjon